ஸ்ரீ:

ஸ்ரீமதே ராமாநுஜாய நம:

ஸ்ரீமதே நிக3மாந்தமஹாதே3ஶிகாய நம:

ஸ்ரீமஹேஶ்வராநந்த3ஸரஸ்வதீக்ரு′திஷு

॥ ஸங்கஷ்டமோசநஸ்தோத்ரம் ॥

with

word-by-word meaning (padārtha),

word separation (padacchēda), prose order (anvaya),

glossed translation (padamālā) and summary (bhāvārtha)

by

Sunder Kidāmbi

Prepared with the gracious blessings of

all my ācāryas, elders and well-wishers

Introduction
(upōdghāta)

The ***Saṅkaṣṭamōcana Stōtra*** is a ***stōtra*** of twelve verses on ***Hanumān*** as ***Saṅkaṣṭamōcana***, "the One who frees us from distress." It was composed by ***Svāmī Śrī Mahēśvarānanda Sarasvatī***, the late ***Jagadguru Śaṅkarācārya*** and head of the ***Kāśī Pīṭha***. In the last verse, he calls himself simply "the monk ***Śaṅkarācārya Mahēśvara***," and says that he has offered the ***stōtra*** at the feet of ***Māruti***.

The ***stōtra*** opens with a prayer to ***Saṅkaṣṭamōcana*** for our good. The verses that follow recall His deeds: His leap across the ocean, the burning of ***Laṅkā***, the battle against ***Rāvaṇa***'s armies, the bringing of the ***Drōṇa*** mountain, the end of ***Kālanēmi***, and His place on the banner of ***Arjuna***'s chariot in the war of the ***Mahābhārata***. The third verse also hails Him as the mighty champion who shines in His shrine in the south of ***Kāśī***. The verses also speak of His grace: He has compassion on those who merely remember Him, and He delights in hearing the ***Rāmāyaṇa*** recited and is the refuge of all who recite it. The eighth verse gives His form for daily meditation. Verses 9 to 11 tell of the fruits of reciting the ***stōtra***: freedom from fear, illness and poverty, victory, a happy family life and the fulfilment of every wish, and, above all, the presence of ***Hanumān*** Himself as an everlasting helper.

All but two of the verses are in the ***vasantatilakā*** metre. The eighth is in ***śārdūlavikrīḍita***, and the twelfth is in ***anuṣṭubh***.

ஸ்ரீ:
ஸ்ரீமதே ராமாநுஜாய நம:
ஸ்ரீமதே நிக3மாந்தமஹாதே3ஶிகாய நம:

॥ ஸங்கஷ்டமோசநஸ்தோத்ரம் ॥

ஸிந்தூ3ரபூ4ருசிரோ ப3லவீர்யஸிந்து4-
ர்பு3த்3தி4ப்ரவாஹநிதி4ரத்3பு4தவைப4வஸ்ரீ: ।
தீ3நார்திதா3வத3ஹநோ வரதோ3 வரேண்ய:
ஸங்கஷ்டமோசநவிபு4ஸ்தநுதாம் ஶுப4ம் ந: ॥ **1** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

ஸிந்தூ3ர-பூ4ர-ருசிர: ப3ல-வீர்ய-ஸிந்து4:
பு3த்3தி4-ப்ரவாஹ-நிதி4: அத்3பு4த-வைப4வ-ஸ்ரீ: ।
தீ3ந-ஆர்தி-தா3வ-த3ஹந: வரத3: வரேண்ய:
ஸங்கஷ்ட-மோசந-விபு4: தநுதாம் ஶுப4ம் ந: ॥

Prose Order (*anvaya*)

ஸிந்தூ3ர-பூ4ர-ருசிர: ப3ல-வீர்ய-ஸிந்து4: பு3த்3தி4-ப்ரவாஹ-நிதி4: அத்3பு4த-வைப4வ-ஸ்ரீ: தீ3ந-ஆர்தி-தா3வ-த3ஹந: வரத3: வரேண்ய: ஸங்கஷ்ட-மோசந-விபு4: ந: ஶுப4ம் தநுதாம் ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
ஸிந்தூ3ர-பூ4ர-ருசிர:	beautiful with a coat of vermilion
ப3ல-வீர்ய-ஸிந்து4:	an ocean of strength and valour
பு3த்3தி4-ப்ரவாஹ-நிதி4:	the source from which wisdom flows
அத்3பு4த-வைப4வ-ஸ்ரீ:	whose glory is a wondrous majesty
தீ3ந-ஆர்தி-தா3வ-த3ஹந:	a forest fire to the distress of the helpless

Word	Meaning
வரத$_{3}$:	the giver of boons
வரேண்ய:	the most worthy of worship
ஸங்கஷ்ட-மோசந-விபு$_{4}$:	the Lord who frees us from distress (***Hanumān***)
ந:	for us
ஶுப$_{4}$ம்	good
தநுதாம்	may He bring about

Glossed Translation (*padamālā*)

May the Lord who frees us from distress (ஸங்கஷ்ட-மோசந-விபு$_{4}$:) bring about (தநுதாம்) good (ஶுப$_{4}$ம்) for us (ந:). He is beautiful with a coat of vermilion (ஸிந்தூ$_{3}$ர-பூர-ருசிர:), an ocean of strength and valour (ப$_{3}$ல-வீர்ய-ஸிந்து$_{4}$:), and the source from which wisdom flows (பு$_{3}$த்$_{3}$தி$_{4}$-ப்ரவாஹ-நிதி$_{4}$:), and His glory is a wondrous majesty (அத்$_{3}$பு$_{4}$த-வைப$_{4}$வ-ஶ்ரீ:). He is a forest fire to the distress of the helpless (தீ$_{3}$ந-ஆர்தி-தா$_{3}$வ-த$_{3}$ஹந:), the giver of boons (வரத$_{3}$:), and the most worthy of worship (வரேண்ய:).

Summary (*bhāvārtha*)

Hanumān, the Lord who frees us from distress, shines with the vermilion that covers His body. He is an ocean of strength and valour and the source from which wisdom flows, and His glory is a wondrous majesty. As a forest fire burns up a forest, He burns up the sorrows of the helpless. He grants boons and is the most worthy of worship. May that Lord bring about all that is good for us.

****

ஸோத்ஸாஹலங்கி$_{4}$தமஹார்ணவபௌருஷஶ்ரீ-
ர்லங்காபுரீப்ரத$_{3}$ஹநப்ரதி$_{2}$தப்ரபா$_{4}$வ: ।

கோ4ராஹவப்ரமதி2தாரிசமூப்ரவீர:
ப்ராப4ஞ்ஜநிர்ஜயதி மர்கடஸார்வபௌ4ம: ॥ **2** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

ஸ-உத்ஸாஹ-லங்கி4த-மஹா-அர்ணவ-பௌருஷ-ஸ்ரீ:
லங்கா-புரீ-ப்ரத3ஹந-ப்ரதி2த-ப்ரபா4வ: ।
கோ4ர-ஆஹவ-ப்ரமதி2த-அரி-சமூ-ப்ரவீர:
ப்ராப4ஞ்ஜி: ஜயதி மர்கட-ஸார்வபௌ4ம: ॥

Prose Order (*anvaya*)

ஸ-உத்ஸாஹ-லங்கி4த-மஹா-அர்ணவ-பௌருஷ-ஸ்ரீ: லங்கா-புரீ-ப்ரத3ஹந-ப்ரதி2த-ப்ரபா4வ: கோ4ர-ஆஹவ-ப்ரமதி2த-அரி-சமூ-ப்ரவீர: மர்கட-ஸார்வபௌ4ம: ப்ராப4ஞ்ஜி: ஜயதி ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
ஸ-உத்ஸாஹ-லங்கி4த-மஹா-அர்ணவ-பௌருஷ-ஸ்ரீ:	whose glorious valour was seen when He leapt across the great ocean with zeal
லங்கா-புரீ-ப்ரத3ஹந-ப்ரதி2த-ப்ரபா4வ:	whose might became famous through the burning of the city of ***Laṅkā***
கோ4ர-ஆஹவ-ப்ரமதி2த-அரி-சமூ-ப்ரவீர:	the great hero who crushed the enemy's armies in the terrible battle
மர்கட-ஸார்வபௌ4ம:	the sovereign among the monkeys
ப்ராப4ஞ்ஜி:	the son of ***Prabhañjana***, the Wind-god (***Hanumān***)
ஜயதி	victory to (Him)

Glossed Translation (*padamālā*)

Victory (ஜயதி) to the son of the Wind-god (ப்ராப$_4$ஞ்ஜி:), the sovereign among the monkeys (மர்கட-ஸார்வபௌ$_4$ம:)! His glorious valour was seen when He leapt across the great ocean with zeal (ஸ-உத்ஸாஹ-லங்கி$_4$த-மஹா-அர்ணவ-பௌருஷ-ஸ்ரீ:), and His might became famous through the burning of the city of ***Laṅkā*** (லங்கா-புரீ-ப்ரத$_3$ஹந-ப்ரதி$_2$த-ப்ரபா$_4$வ:). He is the great hero who crushed the enemy's armies in the terrible battle (கோ$_4$ர-ஆஹவ-ப்ரமதி$_2$த-அரி-சமூ-ப்ரவீர:).

Summary (*bhāvārtha*)

Victory to ***Hanumān***, the son of the Wind-god and the sovereign among the monkeys! His valour shone forth when He eagerly leapt across the great ocean, and His might became famous when He set fire to the city of ***Laṅkā***. In the terrible battle against ***Rāvaṇa***, He was the great hero who crushed the armies of the enemy.

****

த்$_3$ரோணாசலாநயநவர்ணிதப$_4$வ்யபூ$_4$தி:
ஸ்ரீராமலக்ஷ்மணஸஹாயகசக்ரவர்தீ ।
காஶீஸ்த$_2$த$_3$க்ஷிணவிராஜிதஸௌத$_4$மல்ல:
ஸ்ரீமாருதிர்விஜயதே ப$_4$க$_3$வாந் மஹேஶ: ॥ **3** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

த்$_3$ரோண-அசல-ஆநயந-வர்ணித-ப$_4$வ்ய-பூ$_4$தி:
ஸ்ரீ-ராம-லக்ஷ்மண-ஸஹாயக-சக்ரவர்தீ ।
காஶீ-ஸ்த$_2$-த$_3$க்ஷிண-விராஜித-ஸௌத$_4$-மல்ல:
ஸ்ரீ-மாருதி: விஜயதே ப$_4$க$_3$வாந் மஹேஶ: ॥

Prose Order (*anvaya*)

த்₃ரோண-அசல-ஆநயந-வர்ணித-ப₄வ்ய-பூ₄தி: ஸ்ரீ-ராம-லக்ஷ்மண-ஸஹாயக-சக்ரவர்தீ காஶீ-ஸ்த₂-த₃க்ஷிண-விராஜித-ஸௌத₄-மல்ல: மஹேஶ: ப₄க₃வாந் ஸ்ரீ-மாருதி: விஜயதே ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
த்₃ரோண-அசல-ஆநயந-வர்ணித-ப₄வ்ய-பூ₄தி:	whose splendid greatness is sung for bringing the *Drōṇa* mountain
ஸ்ரீ-ராம-லக்ஷ்மண-ஸஹாயக-சக்ரவர்தீ	the foremost of the helpers of *Śrī Rāma* and *Lakṣmaṇa*
காஶீ-ஸ்த₂-த₃க்ஷிண-விராஜித-ஸௌத₄-மல்ல:	the mighty champion who shines in His shrine in the south of *Kāśī*
மஹேஶ:	*Mahēśa* (*Śiva*)
ப₄க₃வாந்	the Lord
ஸ்ரீ-மாருதி:	*Śrī Māruti* (*Hanumān*)
விஜயதே	victory to (Him)

Glossed Translation (*padamālā*)

Victory (விஜயதே) to the Lord (ப₄க₃வாந்) *Śrī Māruti* (ஸ்ரீ-மாருதி:), who is *Mahēśa* (மஹேஶ:) Himself! His splendid greatness is sung for bringing the *Drōṇa* mountain (த்₃ரோண-அசல-ஆநயந-வர்ணித-ப₄வ்ய-பூ₄தி:). He is the foremost of the helpers of *Śrī Rāma* and *Lakṣmaṇa* (ஸ்ரீ-ராம-லக்ஷ்மண-ஸஹாயக-சக்ரவர்தீ), and the mighty champion who shines in His shrine in the south of *Kāśī* (காஶீ-ஸ்த₂-த₃க்ஷிண-விராஜித-ஸௌத₄-மல்ல:).

Summary (*bhāvārtha*)

Hanumān brought the *Drōṇa* mountain for its life-giving herb, the *sañjīvanī*, and His greatness is sung for it to this day. He is the foremost of all who helped *Śrī*

Rāma and ***Lakṣmaṇa***. In the south of ***Kāśī***, He shines in His shrine as a mighty champion. Victory to the Lord ***Māruti***, who is ***Mahēśa*** Himself, for ***Hanumān*** is held to be an incarnation of ***Rudra***!

****

நூநம் ஸ்ம்ரு’தோऽபி த3யதே ப4ஜதாம் கபீந்த்3ர:
ஸம்பூஜிதோ தி3ஶதி வாஞ்சி2தஸித்3தி4வ்ரு’த்3தி4ம் ।
ஸம்மோத3கப்ரிய உபைதி பரம் ப்ரஹர்ஷம்
ராமாயணஶ்ரவணத: பட2தாம் ஶரண்ய: ॥ **4** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

நூநம் ஸ்ம்ரு’த: அபி த3யதே ப4ஜதாம் கபி-இந்த்3ர:
ஸம்பூஜித: தி3ஶதி வாஞ்சி2த-ஸித்3தி4-வ்ரு’த்3தி4ம் ।
ஸம்மோத3க-ப்ரிய: உபைதி பரம் ப்ரஹர்ஷம்
ராமாயண-ஶ்ரவணத: பட2தாம் ஶரண்ய: ॥

Prose Order (*anvaya*)

கபி-இந்த்3ர: ஸ்ம்ரு’த: அபி ப4ஜதாம் நூநம் த3யதே, ஸம்பூஜித: வாஞ்சி2த-ஸித்3தி4-வ்ரு’த்3தி4ம் தி3ஶதி, ஸம்மோத3க-ப்ரிய: ராமாயண-ஶ்ரவணத: பரம் ப்ரஹர்ஷம் உபைதி, பட2தாம் ஶரண்ய: (அஸ்தி) ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
கபி-இந்த்3ர:	the lord of the monkeys (***Hanumān***)
ஸ்ம்ரு’த:	remembered
அபி	even (merely)
ப4ஜதாம்	to His devotees
நூநம்	surely
த3யதே	shows compassion

Word	Meaning
ஸம்பூஜித:	when worshipped well
வாஞ்சி$_{2}$த-ஸித்$_{3}$தி$_{4}$-வ்ரு’த்$_{3}$தி$_{4}$ம்	the fulfilment of their wishes and growing prosperity
தி$_{3}$ஶதி	grants
ஸம்மோத$_{3}$க-ப்ரிய:	fond of sweet ***mōdaka***s
ராமாயண-ஶ்ரவணத:	from hearing the ***Rāmāyaṇa***
பரம்	supreme
ப்ரஹர்ஷம்	joy
உபைதி	feels
பட$_{2}$தாம்	of those who recite (it)
ஶரண்ய:	the refuge
(அஸ்தி)	is (implied)

Glossed Translation (*padamālā*)

The lord of the monkeys (கபி-இந்த்$_{3}$ர:), even (அபி) when He is merely remembered (ஸ்ம்ரு’த:), surely (நூநம்) shows compassion (த$_{3}$யதே) to His devotees (ப$_{4}$ஜதாம்). When He is worshipped well (ஸம்பூஜித:), He grants (தி$_{3}$ஶதி) the fulfilment of their wishes and growing prosperity (வாஞ்சி$_{2}$த-ஸித்$_{3}$தி$_{4}$-வ்ரு’த்$_{3}$தி$_{4}$ம்). Fond of sweet ***mōdaka***s (ஸம்மோத$_{3}$க-ப்ரிய:), He feels (உபைதி) supreme (பரம்) joy (ப்ரஹர்ஷம்) on hearing the ***Rāmāyaṇa*** (ராமாயண-ஶ்ரவணத:), and He is (அஸ்தி) the refuge (ஶரண்ய:) of those who recite it (பட$_{2}$தாம்).

Summary (*bhāvārtha*)

Hanumān, the lord of the monkeys, surely shows His devotees compassion even when they only remember Him. When they worship Him well, He fulfils their wishes and makes them prosper. He is fond of sweet ***mōdaka***s. Read another way,

sammōdakapriya also means the beloved One who fills His devotees with joy. Nothing gives Him greater joy than hearing the ***Rāmāyaṇa***, and He is the refuge of all who recite it.

****

ஶ்ரீபா$_4$ரதப்ரவரயுத்$_{3}$த$_4$ரதோ$_2$த்$_3$த$_4$தஶ்ரீ:
பார்தை$_2$ககேதநகராலவிஶாலமூர்தி: ।
உச்சைர்க$_4$நாக$_4$நக$_4$டாவிகடாட்டஹாஸ:
ஶ்ரீக்ரு'ஷ்ணபக்ஷப$_4$ரண: ஶரணம் மமாஸ்து ॥ **5** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

ஶ்ரீ-பா$_4$ரத-ப்ரவர-யுத்$_{3}$த$_4$-ரத$_2$-உத்$_3$த$_4$த-ஶ்ரீ:
பார்த$_2$-ஏக-கேதந-கராள-விஶால-மூர்தி: ।
உச்சை: க$_4$நாக$_4$ந-க$_4$டா-விகட-அட்டஹாஸ:
ஶ்ரீ-க்ரு'ஷ்ண-பக்ஷ-ப$_4$ரண: ஶரணம் மம அஸ்து ॥

Prose Order (*anvaya*)

ஶ்ரீ-பா$_4$ரத-ப்ரவர-யுத்$_{3}$த$_4$-ரத$_2$-உத்$_3$த$_4$த-ஶ்ரீ: பார்த$_2$-ஏக-கேதந-கராள-விஶால-மூர்தி: உச்சை: க$_4$நாக$_4$ந-க$_4$டா-விகட-அட்டஹாஸ: ஶ்ரீ-க்ரு'ஷ்ண-பக்ஷ-ப$_4$ரண: மம ஶரணம் அஸ்து ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
ஶ்ரீ-பா$_4$ரத-ப்ரவர-யுத்$_{3}$த$_4$-ரத$_2$-உத்$_3$த$_4$த-ஶ்ரீ:	whose glory rose high on the chariot in the great war of the ***Mahābhārata***
பார்த$_2$-ஏக-கேதந-கராள-விஶால-மூர்தி:	whose huge and fearsome form was the sole emblem on the banner of ***Pārtha*** (***Arjuna***)
உச்சை:	loud

Word	Meaning
க$_4$நாக$_4$ந-க$_4$டா-விகட-அட்டஹாஸ:	whose wild laughter is like (the thunder of) a mass of rain clouds
ஸ்ரீ-க்ரு'ஷ்ண-பக்ஷ-ப$_4$ரண:	the supporter of *Śrī Kṛṣṇa*'s side
மம	my
ஶரணம்	refuge
அஸ்து	may He be

Glossed Translation (*padamālā*)

May He, the supporter of *Śrī Kṛṣṇa*'s side (ஸ்ரீ-க்ரு'ஷ்ண-பக்ஷ-ப$_4$ரண:), be (அஸ்து) my (மம) refuge (ஶரணம்). His glory rose high on the chariot in the great war of the *Mahābhārata* (ஸ்ரீ-பா$_4$ரத-ப்ரவர-யுத்$_3$த$_4$-ரத$_2$-உத்$_3$த$_4$த-ஸ்ரீ:), and His huge and fearsome form was the sole emblem on the banner of *Pārtha* (பார்த$_2$-ஏக-கேதந-கராள-விஶால-மூர்தி:). His loud (உச்சை:), wild laughter is like the thunder of a mass of rain clouds (க$_4$நாக$_4$ந-க$_4$டா-விகட-அட்டஹாஸ:).

Summary (*bhāvārtha*)

In the great war of the *Mahābhārata*, *Hanumān* took His place on the banner of *Arjuna*'s chariot, and His glory rose high there. His form was huge and fearsome, and His wild laughter roared like thunder from a mass of rain clouds. May He, who supported the side of *Śrī Kṛṣṇa* (the *Pāṇḍava*s), be my refuge.

****

ஜங்கா$_4$லஜங்க$_4$ உபமாதிவிதூ$_3$ரவேகோ$_3$
முஷ்டிப்ரஹாரபரிமூர்ச்சி$_2$தராக்ஷஸேந்த்$_3$ர: ।
ஸ்ரீராமகீர்திதபராக்ரமணோத்$_3$த$_4$வஸ்ரீ:
ப்ராகம்பநிர்விபு$_4$ருத$_3$ஞ்சது பூ$_4$தயே ந: ॥ **6** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

ஜங்கா$_4$ல-ஜங்க$_4$: உபமா-அதி-விதூ$_3$ர-வேக$_3$:
முஷ்டி-ப்ரஹார-பரிமூர்ச்சி$_2$த-ராக்ஷஸ-இந்த்$_3$ர: ।
ஸ்ரீ-ராம-கீர்தித-பராக்ரமண-உத்$_3$த$_4$வ-ஸ்ரீ:
ப்ராகம்பநி: விபு$_4$: உத$_3$ஞ்சது பூ$_4$தயே ந: ॥

Prose Order (*anvaya*)

ஜங்கா$_4$ல-ஜங்க$_4$: உபமா-அதி-விதூ$_3$ர-வேக$_3$: முஷ்டி-ப்ரஹார-பரிமூர்ச்சி$_2$த-ராக்ஷஸ-இந்த்$_3$ர: ஸ்ரீ-ராம-கீர்தித-பராக்ரமண-உத்$_3$த$_4$வ-ஸ்ரீ: விபு$_4$: ப்ராகம்பநி: ந: பூ$_4$தயே உத$_3$ஞ்சது ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
ஜங்கா$_4$ல-ஜங்க$_4$:	whose legs are swift
உபமா-அதி-விதூ$_3$ர-வேக$_3$:	whose speed is far beyond compare
முஷ்டி-ப்ரஹார-பரிமூர்ச்சி$_2$த-ராக்ஷஸ-இந்த்$_3$ர:	who made the king of the ***rākṣasa***s (***Rāvaṇa***) swoon with a blow of His fist
ஸ்ரீ-ராம-கீர்தித-பராக்ரமண-உத்$_3$த$_4$வ-ஸ்ரீ:	the high glory of whose valour was proclaimed by ***Śrī Rāma***
விபு$_4$:	the mighty Lord
ப்ராகம்பநி:	the son of ***Prakampana***, the Wind-god (***Hanumān***)
ந:	our
பூ$_4$தயே	for the prosperity
உத$_3$ஞ்சது	may He come forward

Glossed Translation (*padamālā*)

May the mighty Lord (விபு$_4$:), the son of the Wind-god (ப்ராகம்பநி:), come forward (உத$_3$ஞ்சது) for our (ந:) prosperity (பூ$_4$தயே). His legs are swift (ஜங்கா$_4$ல-ஜங்க$_4$:), and His speed is far beyond compare (உபமா-அதி-விதூ$_3$ர-வேக$_3$:). With a blow of His fist, He made the king of the ***rākṣasa***s swoon (முஷ்டி-ப்ரஹார-பரிமூர்ச்சி$_2$த-ராக்ஷஸ-இந்த்$_3$ர:), and ***Śrī Rāma*** Himself proclaimed the high glory of His valour (ஸ்ரீ-ராம-கீர்தித-பராக்ரமண-உத்$_3$த$_4$வ-ஸ்ரீ:).

Summary (*bhāvārtha*)

Hanumān runs on swift legs, and nothing can compare with His speed. In battle, a blow of His fist made ***Rāvaṇa***, the king of the ***rākṣasa***s, fall senseless, and ***Śrī Rāma*** Himself proclaimed the glory of His valour. May that mighty Lord, the son of the Wind-god, come forward to bring us prosperity.

****

ஸீதார்திதா$_3$ருணபடு: ப்ரப$_3$ல: ப்ரதாபீ
ஸ்ரீராக$_4$வேந்த்$_3$ரபரிரம்ப$_4$வரப்ரஸாத$_3$: ।
வர்ணீஶ்வர: ஸவிதி$_4$ஶிக்ஷிதகாலநேமி:
பஞ்சாநநோऽபநயதாம் விபதோ$_3$ऽதி$_4$தே$_3$ஹம் ॥ 7 ॥

Word Separation (*padacchēda*)

ஸீதா-ஆர்தி-தா$_3$ருண-படு: ப்ரப$_3$ல: ப்ரதாபீ
ஸ்ரீ-ராக$_4$வ-இந்த்$_3$ர-பரிரம்ப$_4$-வர-ப்ரஸாத$_3$: ।
வர்ணி-ஈஶ்வர: ஸவிதி$_4$-ஶிக்ஷித-காலநேமி:
பஞ்ச-ஆநந: அபநயதாம் விபத$_3$: அதி$_4$தே$_3$ஹம் ॥

Prose Order (*anvaya*)

ஸீதா-ஆர்தி-தா$_3$ருண-படு: ப்ரப$_3$ல: ப்ரதாபீ ஸ்ரீ-ராக$_4$வ-இந்த்$_3$ர-பரிரம்ப$_4$-வர-ப்ரஸாத$_3$: வர்ணி-ஈஶ்வர: ஸவிதி$_4$-ஶிக்ஷித-காலநேமி: பஞ்ச-ஆநந: அதி$_4$தே$_3$ஹம் விபத$_3$: அபநயதாம் ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
ஸீதா-ஆர்தி-தா$_3$ருண-படு:	who showed His skill in ending the sorrow of ***Sītā***
ப்ரப$_3$ல:	mighty
ப்ரதாபீ	majestic
ஸ்ரீ-ராக$_4$வ-இந்த்$_3$ர-பரிரம்ப$_4$-வர-ப்ரஸாத$_3$:	who received the supreme grace of an embrace from ***Śrī Rāghavēndra*** (***Rāma***)
வர்ணி-ஈஶ்வர:	the foremost of celibates (***brahmacārī***s)
ஸவிதி$_4$-ஶிக்ஷித-காலநேமி:	who duly punished ***Kālanēmi***
பஞ்ச-ஆநந:	the five-faced One
அதி$_4$தே$_3$ஶம்	everywhere
விபத$_3$:	calamities
அபநயதாம்	may He drive away

Glossed Translation (*padamālā*)

May the five-faced One (பஞ்ச-ஆநந:) drive away (அபநயதாம்) calamities (விபத$_3$:) everywhere (அதி$_4$தே$_3$ஶம்). He is mighty (ப்ரப$_3$ல:) and majestic (ப்ரதாபீ), and He showed His skill in ending the sorrow of ***Sītā*** (ஸீதா-ஆர்தி-தா$_3$ருண-படு:). He received the supreme grace of an embrace from ***Śrī Rāghavēndra*** (ஸ்ரீ-ராக$_4$வ-இந்த்$_3$ர-பரிரம்ப$_4$-வர-ப்ரஸாத$_3$:). He is the foremost of celibates (வர்ணி-ஈஶ்வர:), and He duly punished ***Kālanēmi*** (ஸவிதி$_4$-ஶிக்ஷித-காலநேமி:).

Summary (*bhāvārtha*)

Hanumān, mighty and majestic, knew well how to end the sorrow of ***Sītā***. ***Śrī Rāma*** embraced Him, and that embrace was the greatest boon He could receive.

He is the foremost of celibates. When the ***rākṣasa Kālanēmi***, disguised as a sage, tried to deceive Him, He gave him the punishment he deserved. May the five-faced ***Hanumān*** drive away calamities from every place.

****

உத்3யத்3பா4நுஸஹஸ்ரஸந்நிப4தநு: பீதாம்ப3ராலங்க்ரு’த:
ப்ரோஜ்ஜ்வாலாநலதீ3ப்யமாநநயநோ நிஷ்பிஷ்டரக்ஷோக3ண: ।
ஸம்வர்தோத்3யதவாரிதோ3த்3த4தரவ: ப்ரோச்சைர்க3தா3விப்4ரம:
ஸ்ரீமாந் மாருதநந்த3ந: ப்ரதிதி3நம் த்4யேயோ விபத்3ப4ஞ்ஜந: ॥ **8** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

உத்3யத்-பா4நு-ஸஹஸ்ர-ஸந்நிப4-தநு: பீத-அம்ப3ர-அலங்க்ரு’த:
ப்ரோஜ்ஜ்வால-அநல-தீ3ப்யமாந-நயந: நிஷ்பிஷ்ட-ரக்ஷஸ்-க3ண: ।
ஸம்வர்த-உத்3யத-வாரித3-உத்3த4த-ரவ: ப்ரோச்சை: க3தா3-விப்4ரம:
ஸ்ரீமாந் மாருத-நந்த3ந: ப்ரதிதி3நம் த்4யேய: விபத்3-ப4ஞ்ஜந: ॥

Prose Order (*anvaya*)

உத்3யத்-பா4நு-ஸஹஸ்ர-ஸந்நிப4-தநு: பீத-அம்ப3ர-அலங்க்ரு’த: ப்ரோஜ்ஜ்வால-அநல-தீ3ப்யமாந-நயந: நிஷ்பிஷ்ட-ரக்ஷஸ்-க3ண: ஸம்வர்த-உத்3யத-வாரித3-உத்3த4த-ரவ: ப்ரோச்சை: க3தா3-விப்4ரம: விபத்3-ப4ஞ்ஜந: ஸ்ரீமாந் மாருத-நந்த3ந: ப்ரதிதி3நம் த்4யேய: ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
உத்3யத்-பா4நு-ஸஹஸ்ர-ஸந்நிப4-தநு:	whose body is like a thousand rising suns
பீத-அம்ப3ர-அலங்க்ரு’த:	adorned with yellow garments
ப்ரோஜ்ஜ்வால-அநல-தீ3ப்யமாந-நயந:	whose eyes glow like a blazing fire

Word	Meaning
நிஷ்பிஷ்ட-ரக்ஷஸ்-க$_3$ண:	who crushed the hosts of ***rākṣasa***s
ஸம்வர்த-உத்$_3$யத-வாரித$_3$-உத்$_3$த$_4$த-ரவ:	whose roar is as fierce as (the thunder of) the clouds that gather at the end of the world
ப்ரோச்சை:	high (overhead)
க$_3$தா$_3$-விப்$_4$ரம:	who whirls His mace
விபத்$_3$-ப$_4$ஞ்ஜந:	who shatters calamities
ஸ்ரீமாந்	glorious
மாருத-நந்த$_3$ந:	the son of the Wind-god (***Hanumān***)
ப்ரதிதி$_3$நம்	every day
த்$_4$யேய:	is to be meditated upon

Glossed Translation (*padamālā*)

The glorious (ஸ்ரீமாந்) son of the Wind-god (மாருத-நந்த$_3$ந:), the shatterer of calamities (விபத்$_3$-ப$_4$ஞ்ஜந:), is to be meditated upon (த்$_4$யேய:) every day (ப்ரதிதி$_3$நம்). His body is like a thousand rising suns (உத்$_3$யத்-பா$_4$நு-ஸஹஸ்ர-ஸந்நிப$_4$-தநு:), and He is adorned with yellow garments (பீத-அம்ப$_3$ர-அலங்க்ருʼத:). His eyes glow like a blazing fire (ப்ரோஜ்ஜ்வால-அநல-தீ$_3$ப்யமாந-நயந:), and He crushed the hosts of ***rākṣasa***s (நிஷ்பிஷ்ட-ரக்ஷஸ்-க$_3$ண:). His roar is as fierce as the thunder of the clouds that gather at the end of the world (ஸம்வர்த-உத்$_3$யத-வாரித$_3$-உத்$_3$த$_4$த-ரவ:), and He whirls His mace (க$_3$தா$_3$-விப்$_4$ரம:) high overhead (ப்ரோச்சை:).

Summary (*bhāvārtha*)

This is the form of ***Hanumān*** on which we should meditate every day. His body glows like a thousand rising suns, and He wears yellow garments. His eyes blaze like fire, and He has crushed the hosts of the ***rākṣasa***s. His roar is as fierce as the thunder of the clouds at the dissolution of the world, and He whirls His mace high

above His head. He is the glorious son of the Wind-god, and He shatters every calamity.

****

ரக்ஷ:பிஶாசப$_4$யநாஶநமாமயாதி$_4$-
ப்ரோச்சைர்ஜ்வராபஹரணம் த$_3$மநம் ரிபூணாம் ।
ஸம்பத்திபுத்ரகரணம் விஜயப்ரதா$_3$நம்
ஸங்கஷ்டமோசநவிபோ$_4$: ஸ்தவநம் நராணாம் ॥ **9** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

ரக்ஷ:-பிஶாச-ப$_4$ய-நாஶநம் ஆமய-ஆதி$_4$-
ப்ரோச்சை:-ஜ்வர-அபஹரணம் த$_3$மநம் ரிபூணாம் ।
ஸம்பத்தி-புத்ர-கரணம் விஜய-ப்ரதா$_3$நம்
ஸங்கஷ்ட-மோசந-விபோ$_4$: ஸ்தவநம் நராணாம் ॥

Prose Order (*anvaya*)

ஸங்கஷ்ட-மோசந-விபோ$_4$: ஸ்தவநம் நராணாம் ரக்ஷ:-பிஶாச-ப$_4$ய-நாஶநம் ஆமய-ஆதி$_4$-ப்ரோச்சை:-ஜ்வர-அபஹரணம் ரிபூணாம் த$_3$மநம் ஸம்பத்தி-புத்ர-கரணம் விஜய-ப்ரதா$_3$நம் ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
ஸங்கஷ்ட-மோசந-விபோ$_4$:	of the Lord who frees us from distress (*Hanumān*)
ஸ்தவநம்	praising (this *stōtra*)
நராணாம்	for people
ரக்ஷ:-பிஶாச-ப$_4$ய-நாஶநம்	destroys the fear of *rākṣasa*s and *piśāca*s
ஆமய-ஆதி$_4$-ப்ரோச்சை:-ஜ்வர-அபஹரணம்	takes away disease, anguish of mind and high fever

Word	Meaning
ரிபூணாம்	enemies
த₃மநம்	subdues
ஸம்பத்தி-புத்ர-கரணம்	brings wealth and children
விஜய-ப்ரதா₃நம்	grants victory

Glossed Translation (*padamālā*)

For people (நராணாம்), praising (ஸ்தவநம்) ***Hanumān***, the Lord who frees us from distress (ஸங்கஷ்ட-மோசந-விபோ₄:), destroys the fear of ***rākṣasa***s and ***piśāca***s (ரக்ஷ:-பிஶாச-ப₄ய-நாஶநம்) and takes away disease, anguish of mind and high fever (ஆமய-ஆதி₄-ப்ரோச்சை:-ஜ்வர-அபஹரணம்). It subdues (த₃மநம்) enemies (ரிபூணாம்), brings wealth and children (ஸம்பத்தி-புத்ர-கரணம்), and grants victory (விஜய-ப்ரதா₃நம்).

Summary (*bhāvārtha*)

Whoever praises ***Hanumān***, the Lord who frees us from distress, with this ***stōtra*** is freed from the fear of demons and ghosts, and from disease, anguish of mind and high fever. The praise subdues enemies, brings wealth and children, and grants victory.

****

தா₃ரித்₃ர்யது₃:க₂த₃ஹநம் விஜயம் விவாதே₃
கல்யாணஸாத₄நமமங்க₃லவாரணம் ச ।
தா₃ம்பத்யதீ₃ர்க₄ஸுக₂ஸர்வமநோரதா₂ப்திம்
ஶ்ரீமாருதே: ஸ்தவஶதாவ்ரு’திராதநோதி ॥ **10** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

தா₃ரித்₃ர்ய-து₃:க₂-த₃ஹநம் விஜயம் விவாதே₃
கல்யாண-ஸாத₄நம் அமங்க₃ல-வாரணம் ச ।

தா3ம்பத்ய-தீ3ர்க4-ஸுக2-ஸர்வ-மநோரத2-ஆப்திம்
ஸ்ரீ-மாருதே: ஸ்தவ-ஶத-ஆவ்ரு’தி: ஆதநோதி ॥

Prose Order (*anvaya*)

ஸ்ரீ-மாருதே: ஸ்தவ-ஶத-ஆவ்ரு’தி: தா3ரித்3ர்ய-து3:க2-த3ஹநம், விவாதே3 விஜயம், கல்யாண-ஸாத4நம், அமங்க3ல-வாரணம், தா3ம்பத்ய-தீ3ர்க4-ஸுக2-ஸர்வ-மநோரத2-ஆப்திம் ச ஆதநோதி ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
ஸ்ரீ-மாருதே:	of *Śrī Māruti*
ஸ்தவ-ஶத-ஆவ்ரு’தி:	reciting the *stōtra* a hundred times
தா3ரித்3ர்ய-து3:க2-த3ஹநம்	the end of poverty and sorrow (lit. their burning away)
விவாதே3	in a dispute
விஜயம்	victory
கல்யாண-ஸாத4நம்	the gaining of all that is good
அமங்க3ல-வாரணம்	the warding off of misfortune
தா3ம்பத்ய-தீ3ர்க4-ஸுக2-ஸர்வ-மநோரத2-ஆப்திம்	long happiness in married life and the fulfilment of every wish
ச	and
ஆதநோதி	brings

Glossed Translation (*padamālā*)

Reciting the ***stōtra*** of ***Śrī Māruti*** (ஸ்ரீ-மாருதே:) a hundred times (ஸ்தவ-ஶத-ஆவ்ரு’தி:) brings (ஆதநோதி) an end to poverty and sorrow (தா3ரித்3ர்ய-து3:க2-த3ஹநம்), victory (விஜயம்) in a dispute (விவாதே3), the gaining of all that is good (கல்யாண-ஸாத4நம்), the warding off of misfortune (அமங்க3ல-வாரணம்), and

(ச) long happiness in married life and the fulfilment of every wish (தா$_3$ம்பத்ய-தீ$_3$ர்க$_4$-ஸுக$_2$-ஸர்வ-மநோரத$_2$-ஆப்திம்).

Summary (*bhāvārtha*)

When one recites this *stōtra* of *Śrī Māruti* a hundred times, poverty and sorrow come to an end. One wins in disputes, gains all that is good, and is kept from misfortune. One enjoys a long and happy married life, and every wish is fulfilled.

****

ஸ்தோத்ரம் ய ஏதத$_3$நுவாஸரமஸ்தகாம:
ஶ்ரீமாருதிம் ஸமநுசிந்த்ய படே$_2$த் ஸுதீ$_4$ர: ।
தஸ்மை ப்ரஸாத$_3$ஸுமுகோ$_2$ வரவாநரேந்த்$_3$ர:
ஸாக்ஷாத்க்ரு’தோ ப$_4$வதி ஶாஶ்வதிக: ஸஹாய: ॥ **11** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

ஸ்தோத்ரம் ய: ஏதத் அநுவாஸரம் அஸ்த-காம:
ஶ்ரீ-மாருதிம் ஸமநுசிந்த்ய படே$_2$த் ஸுதீ$_4$ர: ।
தஸ்மை ப்ரஸாத$_3$-ஸுமுக$_2$: வர-வாநர-இந்த்$_3$ர:
ஸாக்ஷாத்க்ரு’த: ப$_4$வதி ஶாஶ்வதிக: ஸஹாய: ॥

Prose Order (*anvaya*)

ய: ஸுதீ$_4$ர: அஸ்த-காம: ஶ்ரீ-மாருதிம் ஸமநுசிந்த்ய ஏதத் ஸ்தோத்ரம் அநுவாஸரம் படே$_2$த், தஸ்மை ப்ரஸாத$_3$-ஸுமுக$_2$: வர-வாநர-இந்த்$_3$ர: ஸாக்ஷாத்க்ரு’த: ஶாஶ்வதிக: ஸஹாய: ப$_4$வதி ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
ய:	whoever
ஸுதீ$_4$ர:	wise and steadfast
அஸ்த-காம:	free of desire

Word	Meaning
ஸ்ரீ-மாருதிம்	on *Śrī Māruti*
ஸமநுசிந்த்ய	having meditated well
ஏதத்	this
ஸ்தோத்ரம்	*stōtra*
அநுவாஸரம்	day after day
படே$_2$த்	recites
தஸ்மை	for him
ப்ரஸாத$_3$-ஸுமுக$_2$:	whose face is bright with grace
வர-வாநர-இந்த்$_3$ர:	the noble lord of the monkeys (*Hanumān*)
ஸாக்ஷாத்க்ருʼத:	visibly present
ஸ்ராஶ்வதிக:	everlasting
ஸஹாய:	helper
ப$_4$வதி	becomes

Glossed Translation (*padamālā*)

Whoever (ய:), wise and steadfast (ஸுதீ$_4$ர:) and free of desire (அஸ்த-காம:), having meditated well (ஸமநுசிந்த்ய) on *Śrī Māruti* (ஸ்ரீ-மாருதிம்), recites (படே$_2$த்) this (ஏதத்) *stōtra* (ஸ்தோத்ரம்) day after day (அநுவாஸரம்), for him (தஸ்மை) the noble lord of the monkeys (வர-வாநர-இந்த்$_3$ர:), His face bright with grace (ப்ரஸாத$_3$-ஸுமுக$_2$:), becomes (ப$_4$வதி) visibly present (ஸாக்ஷாத்க்ருʼத:) as an everlasting (ஸ்ராஶ்வதிக:) helper (ஸஹாய:).

Summary (*bhāvārtha*)

A wise and steadfast person who, without any desire, meditates on *Śrī Māruti* and recites this *stōtra* every day will see the noble lord of the monkeys before him, His face bright with grace. *Hanumān* will stay with him always as his helper.

****

ஸங்கஷ்டமோசநஸ்தோத்ரம் ஶங்கராசார்யபி4க்ஷுணா ।
மஹேஶ்வரேண ரசிதம் மாருதேஶ்சரணேऽர்பிதம் ॥ **12** ॥

Word Separation (*padacchēda*)

ஸங்கஷ்ட-மோசந-ஸ்தோத்ரம் ஶங்கர-ஆசார்ய-பி4க்ஷுணா ।
மஹேஶ்வரேண ரசிதம் மாருதே: சரணே அர்பிதம் ॥

Prose Order (*anvaya*)

(இத3ம்) ஸங்கஷ்ட-மோசந-ஸ்தோத்ரம் ஶங்கர-ஆசார்ய-பி4க்ஷுணா
மஹேஶ்வரேண ரசிதம், (ச) மாருதே: சரணே அர்பிதம் ।

Word-by-Word Meaning (*padārtha*)

Word	Meaning
(இத3ம்)	this (implied)
ஸங்கஷ்ட-மோசந-ஸ்தோத்ரம்	*Saṅkaṣṭamōcana Stōtra*
ஶங்கர-ஆசார்ய-பி4க்ஷுணா	by the monk *Śaṅkarācārya*
மஹேஶ்வரேண	by *Mahēśvara* (*Mahēśvarānanda Sarasvatī*)
ரசிதம்	was composed
(ச)	and (implied)
மாருதே:	of *Māruti*
சரணே	at the feet
அர்பிதம்	offered

Glossed Translation (*padamālā*)

This (இத3ம்) *Saṅkaṣṭamōcana Stōtra* (ஸங்கஷ்ட-மோசந-ஸ்தோத்ரம்) was composed (ரசிதம்) by the monk *Śaṅkarācārya* (ஶங்கர-ஆசார்ய-பி4க்ஷுணா)

Mahēśvara (மஹேஶ்வரேண), and (ச) offered (அர்பிதம்) at the feet (சரணே) of ***Māruti*** (மாருதே:).

Summary (*bhāvārtha*)

The monk ***Śaṅkarācārya Mahēśvara*** composed this ***Saṅkaṣṭamōcana Stōtra*** and offered it at the feet of ***Māruti***.

****

॥ இதி காஶீபீடா2தீ4ஶ்வரஜக3த்3கு3ருஶ்ரீசங்கராசார்ய-
ஶ்ரீமஹேஶ்வராநந்த3ஸரஸ்வதீவிரசிதம் ஸங்கஷ்டமோசநஸ்தோத்ரம் ॥

References (*ādhāragranthāḥ*)

1. ***Kalyāṇa, Śrī Hanumāna-aṅka***, Gita Press, Gorakhpur.